

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ:
НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ВИМІР
В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 26 квітня 2024 року

Одеса
«Фенікс»
2024

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 15.05.2024 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: науково-практичний вимір в умовах воєнних викликів** : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 26 квітня 2024 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2024. – 1000 с.
ISBN 978-617-8430-05-4

У збірнику відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології в умовах повномасштабного військового вторгнення. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їх конституційному вимірі у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики. Відображено наукові напрацювання у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових і науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)»364»»20»(062.552)

Матеріали видано в авторській редакції

Єрмоєнко Світлана Василівна ПЕРЕКЛАД АНГЛІЙСЬКИХ ДІЄСЛІВ ГОВОРІННЯ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ В ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ	915
Іванова Наталія Георгіївна МЕТОДИЧНІ НАСТАНОВИ КРЕАТОРІВ САЙТУ VIDEOELE (ПОЧАТКОВИЙ РІВЕНЬ НАВЧАННЯ ІСПАНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ)	916
Козак Тетяна Борисівна ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ СЕМАНТИКИ СЛОВА BLAU ‘СИНІЙ, БЛАКИТНИЙ’ У НІМЕЦЬКІЙ МОВІ	919
Марчук Ірина Петрівна ВИКОРИСТАННЯ ЕЛІТНОГО КОНТЕКСТУ В НАВЧАННІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 081 ПРАВО	921
Потенко Людмила Олександрівна ІННОВАЦІЙНЕ ВИКОРИСТАННЯ МОБІЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТІ.	923
Томчаковський Олександр Георгійович НЕВЕРБАЛЬНА КОМУНІКАЦІЯ: АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ.	925
Тупікова Тетяна Валеріївна ГЕНЕАЛОГІЧНА СПОРІДНЕНІСТЬ GELB I GRÜN	927
Швелідзе Лідія Дмитрівна ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У КОНТЕКСТІ ПЕРЕКЛАДУ	929
Alexeyev Mykola CLEAR ENGLISH OF LAW: A POSSIBILITY OR A NECESSITY?	931
Ковальова Ксенія Олександрівна КОНЦЕПТ ТЕКСТИЛЬ ЯК КУЛЬТУРОЛОГІЧНА КОНСТАНТА АНГЛОМОВНОЇ КАРТИНИ СВІТУ.	933
Лесневська Катерина Вікторівна СУЧАСНІ ТРЕНДИ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ	934

СЕКЦІЯ 26. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ПЕДАГОГІКИ, ЛІНГВІСТИКИ ПРАВА ТА ЗМІ

Мамич Мирослава Володимирівна, Шевченко-Бітенська Олена Валентинівна ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТВОРІВ УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ	937
Кісельова Анастасія Андріївна, Мамич Мирослава Володимирівна ПЕРСПЕКТИВИ ДОСЛІДЖЕННЯ МЕРЕЖЕВОЇ ЛІТЕРАТУРИ.	939
Назаренко Оксана Миколаївна, Кабанцева Надія Вікторівна АВТОРСЬКИЙ КОМЕНТАР ЯК МЕТАТЕКСТ ІСТОРИЧНОГО РОМАНУ «МАЛЬВИ» РОМАНА ІВАНИЧУКА	941

СЕКЦІЯ 27. ВИКЛИКИ СУЧАСНОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ

Колкутіна Вікторія Вікторівна ОПОВІДНА СТРАТЕГІЯ СУЧАСНОГО СТОРІТЕЛІНГУ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ	943
Маляренко Тетяна Анатоліївна ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНО-КИТАЙСЬКИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН	945
Скалацька Олена Віталіївна МІЖНАРОДНІ ПОДІЇ В МЕДІЙНИХ ТРЕНДАХ	946
Владишевська Вікторія Вікторівна, Демченко Олександр Петрович ДИПЛОМАТИЧНЕ ЛИСТУВАННЯ ЯК СОЦІАЛЬНО-КОМУНІКАТИВНЕ ЯВИЩЕ	948
Грушевська Юлія Андріївна РОЛЬ ВЛАСНОЇ НАЗВИ У СКЛАДІ РЕКЛАМНОГО ТЕКСТУ	950
Літвінчук Ірина Сергіївна АДАПТАЦІЯ ЗМІ ДО НОВИХ ВИМОГ ЦИФРОВОЇ ЕРИ: ВІД ТРАДИЦІЙНИХ ДО ЦИФРОВИХ	952
Menshykova Zhanna, Menshykova Anastasiia MARKETING COMMUNICATIONS: TRENDS AND PROSPECTS	954
Чубук Олег Леонтійович ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ РЕДАКЦІЙ ПІСЛЯ РЕЛОКАЦІЇ І ДЕОКУПАЦІЇ	956

СЕКЦІЯ 28. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Барсукова Тетяна Олександрівна, Смолякова Ірина Дмитрівна МОТИВАЦІЯ ДО РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ СУЧАСНОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ	959
Антіпова Жанна Ігорівна, Кучеренко Геннадій Васильович АДАПТИВНЕ ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ЯК СОЦІАЛІЗАЦІЯ ЛЮДЕЙ З ОБМЕЖАНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ	961

14. VIDEOELE. Conocer gente. URL: <https://videoele.com/A1-Sabes-conoces.html>
15. VIDEOELE. Curso. URL: <http://www.videoele.com/Curso.html>
16. VIDEOELE. Días y meses. URL: <https://videoele.com/A1-Colores.html>
17. VIDEOELE. ¿Dónde está la niña? URL: <https://videoele.com/A1-Que-hora-es.html>
18. VIDEOELE. El cuerpo. URL: <https://videoele.com/A1-Tiendas.html>
19. VIDEOELE. En el presente. URL: <https://videoele.com/A1-conjugacion-presente-regular.html>
20. VIDEOELE. En el zoo. URL: <https://videoele.com/A1-Comunidades-autonomas.html>
21. VIDEOELE. En mi barrio hay... URL: <https://videoele.com/A1-Que-hora-es.html>
22. VIDEOELE. Hacer deporte. URL: <https://videoele.com/A1-Hacer-deporte.html>
23. VIDEOELE. La comida. URL: <https://videoele.com/A1-La-comida.html>
24. VIDEOELE. La conjugación del presente regular. URL: <https://videoele.com/A1-conjugacion-presente-regular.html>
25. VIDEOELE. La familia del Rey. URL: <https://videoele.com/A1-La-familia-rey.html>

Ключові слова: методика викладання іноземних мов, аудіовізуальні матеріали.

Keywords: methods of teaching foreign languages, audiovisual materials.

Козак Тетяна Борисівна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри іноземних мов, кандидат філологічних наук, доцент*

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ СЕМАНТИКИ СЛОВА *BLAU* 'СИНИЙ, БЛАКИТНИЙ' У НІМЕЦЬКІЙ МОВІ

Аналіз наявних у вітчизняному та зарубіжному мовознавстві робіт, присвячених проблемі вивчення позначення кольору показує, що про кольоропозначення написано дуже багато, це одна з найцікавіших лексико-семантичних груп, яка тісно стикається зі знаннями з таких областей як психологія, філософія, фізика. У існуючих лінгвістичних роботах, що стосуються цієї теми, відносно рідко вивчаються питання походження та розвитку лексем, відсутня глибока реконструкція і, відповідно, початкове мотивування.

У цій роботі представлено спробу вивчити семантичне наповнення німецького слова *blau* та його зміну в ході розвитку німецької мови, а також запропонувати найдавнішу реконструкцію цього слова.

Символічно у народів синій колір – це колір небесної сили, він вказує нібито на зв'язок із божественним початком, символізує союз небесного та земного світів. На відміну від інших кольорів синій виник в пізніший час, має менш чітку мотивацію, що, своєю чергою, визначає вузькість його символічних значень.

У народному мовному вживанні внаслідок обмеженої символіки синій колір мав різні значення.

Коли людина вдивляється в далечінь, то перед нею розстеляється блакитний обрій. Тому синій колір сприймається як колір безмежної далі та простору [6, с. 135]. Ця асоціація кольору з чимось віддаленим і невизначеним призвела до появи таких виразів як: *eine Fahrt ins Blaue machen* 'здійснити поїздку кудись незаплановано, без мети'; *blaue Schlösser bauen* 'будувати повітряні замки' (мріяти про те, чому навряд чи вдасться здійснитися) та ін.

Бінарність символічних значень цього кольору проявляється в тому, що, з одного боку, це колір безхмарного неба, нездійснених мрій, ілюзорності, вірності та відданості, а, з іншого боку, він часто виступає як символ удавання, обману, брехні, розчарування.

Екскурс у символіку синього кольору підвів нас на момент розгляду розвитку семантики прикметника *blau* німецькою мовою.

У словнику Р. Шютцейхеля дано основні значення прикметника *blā, plā (blāo)* у давньоверхньонімецький період – ‘синій’, ‘темний’ [7, с. 77], а Г. Кеблер, крім перелічених вище, вказує ще такі значення, як ‘сірий’ і ‘кольори свинцю’ (‘такого кольору як свинець’) [4, 37]. У стародавніх текстах цього періоду зустрічаємо мало прикладів, у яких представлений цей прикметник.

У середньоверхньонімецький період *blā* має значення ‘синій’, а також *liehtblā* ‘блакитний’, ‘світло-синій’; *satblā* ‘темно-синій’; *wolkenblā* ‘небесно-синій’ [5, с. 22].

Аналіз словникового матеріалу та уривків із давніх текстів показав, що прикметник *blau* у давньо- та середньоверхньонімецькій мові вживався переважно у значенні кольору.

У результаті розгляду семантики прикметника *blau* в сучасній німецькій мові можна зробити висновок, що воно вживається в різних сферах та галузях людської життєдіяльності та навколишнього простору, а саме: пов’язане зі сприйняттям, світовідчуттям людини; з поняттями простору та часу; людського тіла, психіки, стану; із сприйняттям суспільства та реальної, матеріальної дійсності.

Слово *blau* є загальнонімецьким і представлене іншими мовами у вигляді: дангл. *blew, bleu*; англ. *blue*; шв. *blå*; дат. *blaa*; дісл. *blār*; дсакс. *blāw* [8, с. 65; 1, с. 86]. Вважається, що *blau* запозичено в романські мови, порівняємо: іт. *biavo*; фран. *bleu* з тим самим значенням ‘синій’, лат. *flaurus* ‘жовтий’ [1, с. 86]. Семантично близьким є кімр. *blawr* ‘сірий, синьо-сірий’ [3, с. 116].

За підсумками німецьких форм реконструюється праформа герм. **bléwaz* [8, с. 65] або герм. **bléwaz* [8, с. 114] зі значенням ‘синій, блакитний’. Етимологічно зазначені вище споріднені форми зводяться до індоєвропейського кореня **bhel-/bhlē-* ‘сяяти, блищати, мерехтіти’, однак вони не показують шляхи розвитку найдавнішої праформи в окремих мовах і не пояснюють наявності великої різноманітності колірної гами з цим коренем у стародавніх мовах.

Германський матеріал свідчить про наявність у стародавніх текстах двох типів словоформ з коренем *blau* – з *-w-* і без *-w-*. У всіх непрямих відмінках у стародавніх німецьких текстах мають місце форми з *-w-* (напр., *blāwēr* ‘синій’), які сягають слів з основою на *-wa-*. Наявність у словоформах подібного граматичного форманта свідчить про велику давнину вихідної основи. Ненаголошена кінцева частина у німецькій лексемі, що розглядається, призвела до великого фонетичного варіювання в окремих мовах, викликаного загалом дією відомої тенденції у вигляді “закону кінця слова”. У багатьох німецьких мовах у древніх текстах представлені форми без словотворчого *-w-* (порівн.: двн. *blā, plā* тощо.) [7, с. 77]. Очевидно, що давнішою є німецька праформа у вигляді **bléwaz*.

Вважаємо, що дана лексема структурно розпадається на дві частини: **blé-waz*, в якій початок, як уже говорилося вище, перегукується. **bhel-/bhlē-*. Кінцева частина **-waz*, імовірно, може бути зведена до більш давньої германської форми **-hwaz* (<герм. ** hwar*), яка згідно із законом Грімма вийшла з іє. **-kwer*. Про це свідчать також споріднена готська форма у вигляді дієслова *bliggvan*. У стародавньому мовному матеріалі зустрічаються форми, що свідчать про походження серединного *-w-* у германських мовах з германського **hw > hw > w* (напр., двн. *kneo* ‘коліно’ з основою на *-wa-* має форми: дав. від. од. *kniewe* і дав. від. мн. *kneohon*). У цілому реконструкція аналізованої лексеми *blau* приймає вид іє. **bhelekwer*. Очевидно, що в семантичному відношенні дана праформа є складним поняттям, реалізованим у двох коренях. Смислове наповнення кожного із складових вимагає знову звернутися до мовних фактів.

У стародавніх германських мовах аналізована праформа має велике і неоднорідне семантичне поле реалізацій. Так, у давньоверхньонімецькій мові *blā* має значення ‘синій, темний’ [7, 77], давньоісландське дієслово *blána* перекладається як ‘синіти, темніти’, а його вихідна основа у вигляді ад’єктиву *blár* передає кольори ‘синій, темний, чорний’. Як відзначають брати Грімм, у різних письмових джерелах представлені як єдине ціле поєднання *braun und blau*, тобто ‘коричневий і синій’, іноді у вигляді синонімів *blaukohl* і *braunkohl* [2, с. 81].

Очевидно, що дана стародавня семантика *blau* була досить неоднорідною у своєму колірному прояві і передавала гаму від світлого до темного. Таке вживання дозволяло слову дсакс. *bleoh*, *bleo* передавати всі кольори в цілому, позначаючи їх колір, фарба. Подібна значимість збереглася в композитах у сучасній німецькій мові, наприклад, *schwarzblau*, *dunkelblau*, *schmutzighblau*, *nachtblau*, *himmelblau*, *bläßblau*, *hellblau*. Повертаючись до германської праформи **blæ-waz* і далі реконструйованої нами іє. **bhelekwer*, можна зробити висновок, що зазначена вище розмаїтість колірною позначення у своєму сенсовому протиставленні «світлий – темний» знайшла прямий свій відбиток у відповідних складових слова: **bhele-* «світлий» і

**-kwer* «темний». Подальший розвиток германських мов, у тому числі й німецької, призвів до закріплення зазначеної форми за світлою гамою кольору і постало у вигляді синій, блакитний. Втрата древнього смислового наповнення у вигляді 'темний' спричинила поступову фонетичну редукцію кінцевої частини словоформи, що й постало в різних реалізаціях у сучасних мовах. Однак друга частина праформи зі значимістю 'світлий/темний' не зникла у сенсовому відношенні, а набула нового розвитку у вигляді *braun* 'коричневий'.

Список використаних джерел

1. Duden. Das Herkunftswörterbuch : Etymologie der deutschen Sprache. Bd. 7. 2. Aufl. / Bearb. von Günter Drosdowski. Mannheim ; Leipzig ; Wien ; Zürich : Dudenverlag, 2009. 843 s.
2. Grimm J., Grimm W. Deutsches Wörterbuch : In 33 Bänden. Leipzig : Verlag von S. Hirzel, 1860. Nachdr. München : Deutscher Taschenbuch Verlag, 1999. Bd. 2. 1776 s.
3. Kluge Fr. Etymologisches Wörterbuch der deutschen Sprache. Berlin ; New York : Walter de Gruyter, 1995. 921 s.
4. Köbler G. Taschenwörterbuch des althochdeutschen Sprachschatzes. Paderborn ; München ; Wien ; Zürich : Ferdinand Schöningh, 1994. 399 s.
5. Lexer M. Mittelhochdeutsches Taschenwörterbuch. Leipzig : S. Hirzel Verlag, 2004. 504 s.
6. Röhrich L. Lexikon der sprichwörtlichen Redensarten : In 2 Bänden. 4. Aufl. Freiburg ; Basel ; Wien : Verlag Herder KG, 1978. Bd. 1. 623 S.; Bd. 2. S. 629–1255.
7. Schützeichel R. Althochdeutsches Wörterbuch. 3.Aufl. Tübingen: Max Niemeyer Verlag, 2000. 309 s.
8. Skeat W. An Etymological Dictionary of the English Language. Oxford, 2003. 70 p.

Ключові слова: прикметники на позначення кольору, діяхронічні ознаки, розвиток семантики, реконструкція слів, бінарність, символіка, первинна номінація.

Keywords: adjectives denoting colour, diachronic properties, the development of semantics, reconstruction of words, binary opposition, symbolism, primary nomination.

Марчук Ірина Петрівна

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри іноземних мов, кандидат педагогічних наук, доцент

ВИКОРИСТАННЯ ЕЛІТНОГО КОНТЕКСТУ В НАВЧАННІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 081 ПРАВО

Станом на січень 2024 року, загальна кількість адвокатів в Україні складає 66,5 тисяч осіб [1] згідно статистичним даним, отриманим у процесі соціологічних досліджень. З них 46,7 тисячі активно здійснюють адвокатську діяльність. У сучасному світі юридична освіта переживає значні зміни, спрямовані на формування фахівців нового покоління, які б здатні ефективно діяти в швидко змінюваних умовах правової реальності. Елітний підхід до навчання здобувачів освіти за фахом 081 "Право" передбачає створення умов для розвитку лідерських якостей,